

Kulttuurintutkimusta koronan aikaan

Hanna Kuusela & Juhana Venäläinen

Voiko korona-aikana tieteellisen lehden pääkirjoitusta laatia muusta kuin koronasta ja sen vaikutuksista? Ehkä voisi, mutta hieman teennäiseltä se helposti tuntuisi. Pandemian sivuuttaminen olisi kuin silmien ummistamista globaalin olohuoneen virtahevolta. Kun maailma on tippunut jengoiltaan, on myös kulttuurintutkijoiden jälleen palattava perusasioiden äärelle ja arvioitava tieteenalansa suhdetta ympäröivään yhteiskunnalliseen todellisuuteen.

Korona ja sen ennakoimattomat heijastusvaikutukset muuttavat tapojamme suhtautua toisiin ihmisiin, ympäristöön, politiikkaan, valtioihin ja markkinoihin. Jopa luutuneimmat arkiset käytännöt – kättelyt, halaukset ja kaikenlainen pieni sosiaalisuus – muuttuvat epäilyksenalaisiksi. Talouden ja politiikan pyhät opinkappaleet horjuvat. Mahdoton tulee mahdolliseksi, toisinaan jopa välttämättömäksi.

Vai käykö sittenkään näin?

Mullistusten keskellä moni asia kulkee myös tuttuja latuja. Muiden tautien tavoin korona piinaa etenkin köyhiä ja työväenluokkaisia. Sukupuolitettu työnjako jyllää kodeissa, etulinjan sankareita pal-kitaan kauniilla sanoilla ja talousviisaat povaavat kipupaketteja. Pörssikurssit ovat hetkellisen järkyt-tyksen jälkeen taas nousussa. Ei siis paljoakaan uutta auringon koronan alla?

Vaikka jaetuksi kokemukseksi väkivoimin pakotettu kertomus uskottelee, että olemme kaikki sa-massa veneessä, leppoistetetun elämän kiiltokuvafasadin takana moni kokee joutuneensa työn, tun-

teiden, terveyden ja talouden aallokkoon aivan liian yksin ja aivan liian pienen purtilon kyydissä. Performoidun ja medialisoidun yhtenäisyyden taustalla korona tuo mukanaan uusia eroja, uutta eri-arvoisuutta ja uudelleen asemoituja jakolinjoja.

Yhdet virittelevät maailmaa pikavauhtia uuteen uskoon, ja toiset tekevät kaikkensa, ettei mikään muuttuisi.

Asetelma on kulttuurintutkijoille ylitsevuotava, ja kysymyksiä riittää. Toimivatko vanhat käsitteellistykset enää, vai tarvitsemmeko kokonaan uudenlaisia tapoja jäsentää tutkimuskohteitamme? Pitääkö tutkimusagenda järjestää uusiksi vai pitää tietien tahtoen kiinni ”vanhasta normaalista”? Tai kaikkein yksinkertaisimmin: mitä kulttuurintutkijan pitäisi tehdä – koronalle, koronan oloissa ja koronasta huolimatta?

Luontevaa olisi omaksua tarkkailijan rooli: ottaa esille muistiinpanovälineet ja dokumentoida sitä kaikkea, mikä nyt vain vilisee silmiemme ohi. Kun tilanne tasaantuu, aineiston voisi kaivaa pöytälaatikosta ja perata tätä silloin jo mennyttä hetkeä sopivan etäisyyden päästä.

Toisaalta kulttuurintutkimuksen perinteeseen kuuluu myös yhteiskunnallinen sitoutuminen. Yhdet puhuvat sitoutumisesta emansipaatioon, toiset edistykseen, kolmannet kritiikkiin. Yhteistä näille luonnehdinnoille on käsitys siitä, että emme elä parhaassa mahdollisessa maailmassa. Tutkijan on luovallista osallistua maailman muuttamiseen, ja niin hän myös tulee tehneeksi, pyrki siihen tai ei.

Jos kulttuurintutkimuksen ymmärtää omaan aikaansa kiinnittyvänä tieteellisenä eetoksena, korona suorastaan huutaa aktivoitumaan. Juuri nyt on vaikeaa kuvitella aikaa, jossa tutkijoiden näkemyksellisyyttä tarvittaisiin enemmän kuin tässä hetkessä, jossa koronanaikaista ja -jälkeistä maailmaa rakennetaan pala palalta, teko teolta, sana sanalta ja päätös päätökseltä.

Yhden aikaansa kiinnittyneen tutkijan, Stuart Hallin, perintöä kulttuurintutkimuksen tieteenalalle käsitellään tämän numeron loppupuolella. ”Mitä on tekeillä”, kysyy Hallin kirjoituksista koottu kokoelma. Tähän Hall vastaa käsitteellistämällä identiteettejä, tutkimalla valtaa ja arvostelemalla uusliberalismia. ”Mitä on tekeillä”, kysyvät omilla tavoillaan myös tämän numeron tutkimusartikkelit, jotka tarkastelevat oma-apukirjallisuuden käyttötapoja, rodullistettujen kehoposiitiivisuusaktiivisia sekä spontaanisti organisoitua kulttuurikritiikkiä sosiaalisessa mediassa.

Tiedeletti tai sen julkaisut eivät käännä uuteen uskoon yhdessä yössä. Kaikki muutokset kietovat yhteen sekä jatkuvuuksia että epäjatkuvuuksia. Tämän numeron myötä, lehden uusina päätoimittajina, haluamme sekä jatkaa että syventää *Kulttuurintutkimuksen* roolia ”tekeilläolevan” maailman kriittisenä analyttikkona. Tämä tehtävä ei ole lehdelle uusi, mutta se saa silti kussakin ajassa uuden, päivitetyn sisältönsä. Haluamme kiittää lämpimästi *Kulttuurintutkimusta* edellisellä kaudella luotsanneita Antti Teittistä ja Hanna Mattilaa työstä suomenkielisen kulttuurintutkimuksellisen keskustelun hyväksi.